

اخلاق در پژوهش

دانشگاه صنعتی شریف
معاونت پژوهش و فناوری

پیشگفتار

آموزش عالی محور توسعه اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و صنعتی کشور است و امر پژوهش یکی از ارکان آموزش عالی است. با توجه به اهمیت پژوهش، برای حسن انجام آن، ساز و کارهای نظارتی و کنترلی لازم است. این نوشتار در برگزیده و انعکاس‌دهنده اصول و ضوابطی در انجام پژوهش است که توجه به آنها و رعایت این ضوابط از طرف پژوهشگر، سبب سلامت دستاوردهای پژوهشی می‌شود.

نسخه اولیه این نوشتار را دکتر مسعود فیض‌بخش گردآوری، ترجمه و تدوین کرده است که در اینجا از ایشان تشکر و قدردانی می‌شود. همچنین مندرجات این نوشتار در جلسات متعدد کارگروه «سلامت در پژوهش» دانشگاه نقد و بررسی شده است که از تک‌تک همکاران این کارگروه سپاسگزاری می‌شود. لازم است از حمایت‌ها و تلاش‌های مدیران تحصیلات تکمیلی و امور پژوهشی دانشگاه در مراحل مختلف انجام این کار قدردانی شود. تلاش بر این بوده که با رعایت اصل ایجاز و اختصار در این نوشتار، خوانندگان و علاقه‌مندان بتوانند با صرف زمان اندک آن را مطالعه نمایند. از آنجا که مقوله سلامت در پژوهش را می‌توان از زوایای گوناگونی بررسی کرد این نوشتار نمی‌تواند دربرگیرنده همه این ابعاد و زوایا باشد، لذا از مراجعه‌کنندگان به این نوشتار خواهشمند است کارگروه سلامت در پژوهش را از نظرات ارزشمند خود آگاه کنند.

علی پورجوادی

رئیس کارگروه سلامت در پژوهش

آذر ۱۳۹۷

فهرست

پیشگفتار.....	
مقدمه.....	
۱- مصادیق رفتار پژوهشی نامناسب.....	
۲- مصادیق سرقت علمی.....	
۳- ارجاع‌دهی.....	
۴- نقل قول.....	
۵- بازگفت.....	
۶- خلاصه‌سازی.....	
۷- رعایت حقوق ذی‌نفعان.....	
۸- رعایت حقوق آزمودنی‌ها.....	
۹- صداقت در گزارش داده‌ها و روش‌ها.....	
۱۰- اجاره علمی.....	
۱۱- انتشار مجدد و همپوشانی انتشارات.....	
۱۲- حق تکثیر و دسترسی به پایان‌نامه و رساله.....	
۱۳- داوری مقاله، پایان‌نامه و رساله.....	
۱۴- تعارض منافع.....	
۱۵- فرایند بررسی و تصمیم‌گیری در مورد عدم رعایت اخلاق در پژوهش.....	
۱۶- رازداری در بررسی تخلفات پژوهشی.....	
۱۷- قوانین موجود کشور در ارتباط با تخلف‌های پژوهشی.....	
مراجع.....	
پیوست.....	

مقدمه

لازمه پویایی و بالندگی دانشگاه و حضور فعال و همه‌جانبه آن در عرصه‌های مختلف کشور، تربیت نیروی انسانی فرهیخته و کارآمد از یک سو، و فعالیت‌های پژوهشی ثمربخش اعضای هیئت علمی و دانشجویان از سوی دیگر است. بر این اساس یکی از وظایف مجامع علمی و دانشگاهی، حفظ دستاوردهای پژوهشی خویش و تضمین سلامت آنهاست و در این زمینه باید تمهیدات و راهکارهای مناسب و درخور توجهی به‌کار برد. به همین دلیل تعیین و تدوین معیارهای اخلاق در پژوهش، و آموزش و ترویج آن در میان پژوهشگران و جامعه دانشگاهی امری ضروری است. توجه به این نکته که بسیاری از موارد سوء رفتار پژوهشی به علت بی‌اطلاعی پژوهشگران از استانداردهای اخلاق در پژوهش رخ می‌دهد، اهمیت وجود دستورالعملی مشخص و واضح برای رعایت قواعد اخلاق در پژوهش بیشتر نمایان می‌شود. از این رو دانشگاه صنعتی شریف با هدف ارج نهادن به اصول اخلاق علمی، اعتباربخشی به امر پژوهش، ترویج رفتارهای مطلوب پژوهشی، اطمینان دادن به پژوهشگران در مورد حراست از دستاوردهای پژوهشی آنها و نیز ممانعت از تضعیف اعتبار ملی و بین‌المللی دانشگاه، نوشتار «اخلاق در پژوهش» را تدوین کرده است.

موارد عدم رعایت اخلاق پژوهشی که در این نوشتار به آن پرداخته شده عبارتند از: رفتار پژوهشی نامناسب، سرقت علمی، رعایت نکردن حقوق ذی‌نفعان و آزموذنی‌ها، جعل و تحریف داده‌ها، اجاره علمی، انتشار مجدد مقاله‌ها، رعایت نکردن حق کپی‌برداری از پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها، رعایت نکردن اخلاق در داورى مقالات و بی‌توجهی به تعارض منافع و حقوق^۱ همچنین، در بخش پایانی این نوشتار به عواقب رعایت نکردن اخلاق پژوهشی در دانشگاه صنعتی شریف پرداخته می‌شود.

مطالب و مندرجات این نوشتار با دستورالعمل «نحوه بررسی تخلفات پژوهشی و مصادیق تخلفات پژوهشی» که وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری جمهوری اسلامی ایران [۱] تدوین کرده است، مطابقت دارد.

۱- مصادیق رفتار پژوهشی نامناسب

بر اساس دستورالعمل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری جمهوری اسلامی ایران، موارد زیر از مصادیق رفتار پژوهشی نامناسب به شمار می‌روند:

- ۱-۱ برخوردار نبودن از دانش تخصصی و صلاحیت علمی لازم در امر پژوهش؛
- ۲-۱ صادق نبودن در ارائه گزارش فعالیت‌های علمی به منظور کسب امتیازات علمی، اداری و ترفیع و ارتقا؛
- ۳-۱ جانب‌داری در فرایند پژوهش و ارائه گزارش بر پایه پیش‌فرض‌ها و تمایلات خود، دیگران یا مؤسسه سفارش‌دهنده پژوهش؛
- ۴-۱ ارائه‌ندادن نتایج واقعی پژوهش به سبب ترس و تأثیر فشارها و جهت‌گیری‌های سوء پیرامون پژوهشگر؛
- ۵-۱ امتناع از انتشار به‌موقع نتایج به‌دست آمده از پژوهش؛

تبصره) فقط در صورت تعهد پژوهشگر یا کارفرما به موسسه سفارش‌دهنده، می‌توان نتایج پژوهش را در زمان مورد توافق منتشر کرد.

- ۶-۱ ابهام و بی‌دقتی در تدوین گزارش پژوهشی یا شفاف نبودن مرز میان دستاوردهای علمی پژوهشگر و یافته‌های برگرفته از کار دیگران؛
- ۷-۱ بازنویسی نتایج کار دیگران بدون ذکر منبع، بازی با الفاظ در گزارش‌های منتشرشده، زیاده‌نویسی و کلی‌گویی؛
- ۸-۱ تعصب، حسادت، کینه و خشم، غرض‌ورزی عاطفی، توهین و جسارت، تحقیر و استخفاف دیگران، حرمت‌شکنی، بزرگ‌نمایی موضوع کار خود، فریب و بهره‌برداری ناپسند از واژه‌ها و کار افراد؛
- ۹-۱ استناد به منابع فاقد اعتبار علمی (مجله، سایت حامی مقاله و نویسنده مقاله)
- ۱۰-۱ رعایت نکردن حقوق فردی و اجتماعی در کلیه مراحل انجام پژوهش؛
- ۱۱-۱ استفاده خلاف واقعیت از عناوینی مانند دکتر، مهندس، کارشناس ارشد، استاد، دانشیار، استادیار و پژوهشگر در آثار پژوهشی و آموزشی؛

- ۱۲-۱ هرگونه اعلام خلاف واقع در نشانی و وابستگی^۱ نویسنده یا نویسندگان آثار علمی و پژوهشی؛
- ۱۳-۱ استفاده نکردن از واژه‌های متناسب با کار انجام شده نظیر ترجمه، گردآوری، تألیف^۲، تصنیف^۳ و پژوهش؛
- ۱۴-۱ درج غیر واقعی نام پدیدآورندگان اعم از افراد و سازمان‌ها بدون مشارکت واقعی در آثار علمی پژوهشی.
- ۱۵-۱ هماهنگی نامتعارف میان گروه‌های پژوهشی برای ارجاع متقابل در مقالات؛
- ۱۶-۱ در اختیار نگذاشتن زمان کافی برای راهنمایی از جانب استاد راهنمای دانشجوی؛
- ۱۷-۱ اجبار دانشجوی به نگارش مقاله برای دریافت نمره درس؛
- ۱۸-۱ منوط کردن دفاع از پایان‌نامه کارشناسی ارشد به انتشار مقاله؛
- ۱۹-۱ حضور نیافتن برای ارائه مقاله‌ها و پوسترهای پذیرفته شده در همایش‌های ملی و بین‌المللی؛

تبصره) ارسال مقاله به همایش‌های ملی و بین‌المللی و شرکت نکردن نویسندگان مقاله برای ارائه شفاهی و پوستری در صورت پذیرش مقاله، مذموم است و به اعتبار دانشگاه لطمه می‌زند. در شرایط خاص لازم است دلایل حضور نیافتن برای ارائه مقاله، پیش از زمان برگزاری همایش به اطلاع برگزارکنندگان رسانده شود.

۲- مصادیق سرقت علمی^۴

سرقت علمی عبارت است از کپی‌برداری کامل یا بخشی از یافته‌های علمی و پژوهشی بدون استناد و ارجاع مناسب به صاحب اثر. هنگام گزارش یک پژوهش، در بسیاری

1. Affiliation	۲. تألیف کتاب: ساماندهی مجموعه‌ای از داده‌های علمی و نظریات پذیرفته شده بر اساس تحلیل یا ترکیب مبتکرانه که معمولاً با نقد یا نتیجه‌گیری همراه است.
۲. تصنیف کتاب: تدوین مجموعه‌ای که حداقل ۲۰٪ آن را دیدگاه‌های جدید و نوآوری‌های علمی نویسنده/ نویسندگان تشکیل دهد و با تحلیل یا نقد دیدگاه‌های دیگران در یک موضوع مشخص همراه باشد، اگرچه نویسنده پیشتر آنها را در مقاله‌های خود منتشر کرده باشد.	
4. Plagiarism	

مواقع نیاز به بیان روش‌ها، آزمایش‌ها و نتایج پژوهش‌های پیشین وجود دارد. همچنین، پژوهشگر در بیان ایده‌های خود، ناگزیر است ایده‌های مرتبط مطرح شده از جانب دیگران را شرح دهد که در این صورت باید به پژوهش‌های پیشین استناد کند و ارجاع دهد.

موارد زیر از مصادیق سرقت علمی به شمار می‌رود:

- ۱-۲ استفاده از الفاظ و متون دیگران به صورت واژه به واژه؛
- ۲-۲ تناظر یک‌به‌یک بین ساختار گزارش علمی پژوهشگر و ساختار گزارش علمی سایر افراد؛
- ۳-۲ انتساب ایده‌ها یا دستاوردهای دیگران به خود؛
- ۴-۲ ترجمه کلمه به کلمه بخشی از متن دیگران و انتساب آن به خود؛
- ۵-۲ رعایت نکردن ارجاع‌دهی صحیح طبق استانداردهای ارجاع‌دهی مرسوم؛
- ۶-۲ چیدمان پاراگراف‌ها به صورت جمله به جمله از منابع گوناگون؛

برای پیشگیری از تلقی وقوع سرقت علمی، شیوه‌های دقیقی در زمینه ارجاع‌دهی صحیح، نقل قول، خلاصه‌سازی و بازگفت وجود دارد که در ادامه به شرح هر یک از آنها پرداخته می‌شود.

۳- ارجاع‌دهی

در یک نوشتار علمی، هر جا از یافته‌ها یا نظرات دیگران استفاده شود باید با ارجاع‌دهی مناسب، به منابع استفاده شده اشاره کرد؛ منابعی همچون: کتاب، مجله، روزنامه، جدول، شکل و تصویر، ثبت اختراع، نقشه، قرارداد و استاندارد. بدیهی است به موارد دیگری نظیر سخنرانی، یادداشت، مکاتبه خصوصی نویسنده یا متخصص موضوع، گزارش، آمار، صفحه تارنما، پایگاه برخط، وبلاگ، و سایر منابع برخط نیز باید به‌طور صحیح و با ذکر تاریخ ارجاع داد. همچنین باید به موارد زیر توجه شود:

۱-۳ در نوشتارهای علمی باید بلافاصله پس از بیان ایده‌ها یا نتایج کار دیگران، به منبع آنها اشاره کرد. ذکر تمامی منابع مورد استفاده در متن و پایان نوشتار باید با استفاده از روش‌های متداول و معتبر صورت بگیرد. روش‌های مختلفی برای ارجاع‌دهی وجود دارد

که دو روش ای پی ای^۱ [۲] و شیکاگو^۲ [۳] از جمله معروفترین این روش‌ها هستند. ۲-۳ در ارائه شفاهی با اسلاید و سخنرانی، هرگاه از اطلاعات و دستاوردهای دیگران استفاده شود، باید مخاطب را از منبع اطلاعات آگاه کرد. همچنین در استفاده از نرم‌افزارهای تخصصی تجاری در نوشتار علمی، لازم است نام تجاری آن نرم‌افزار در متن و بخش منابع نوشتار علمی ذکر شود. ۳-۳ در نوشتن برنامه‌های رایانه‌ای، هرگاه از قسمتی از برنامه‌های دیگران استفاده شود، باید از طریق توضیح^۳، منبع مورد نظر مشخص شود.

۴ - نقل قول^۴

برای بیان کلمه به کلمه الفاظ دیگران باید از نقل قول استفاده کرد و کلمات به‌کار رفته را درون گیومه قرار داد. این روش تنها در مواردی خاص به‌کار می‌رود. برای مثال اگر نویسنده اصلی کلمات، به اندازه‌ای معتبر باشد که به استدلال مورد استفاده اعتبار بخشد، نقل قول می‌تواند مفید واقع شود. همچنین گاهی دقت فنی ایجاب می‌کند واژه‌آرایی به صورت دقیق و کامل انجام شود. افزون بر این، اگر زبان متن اصلی به‌طور خاص قوی و گویا باشد می‌توان از نقل قول استفاده کرد. برای نقل قول، ابتدا باید منبع را در یک عبارت مقدماتی معرفی کرد و سپس کلمات به‌کار رفته را درون گیومه قرار داد [۴].

مثال- متن اصلی:

Because of their unique perspective, Americans fear globalization less than anyone else, and as a consequence they think about it less than anyone

1. APA(American Psychological Association) Style
2. Chicago Style
3. Comment
4. Quoting

else. When Americans do think about globalization, they think of the global economy as an enlarged version of the American economy.
(Source: Thurow, L. (1993). Fortune Favors the Bold (p. 6). New York: Harper Collins.)

نقل قول درست:

Economist Lester Thurow (1993) has asserted that the American reaction to globalization is different from that of the rest of the world in that "American's fear globalization less than anyone else and as a consequence ... think about it less than anyone else"

سرقت علمی از نوع نقل قول نادرست:

The American view of globalization is unlike that of the rest of the world. Because of their unique perspective, Americans fear globalization less than anyone else, and therefore think about it less than anyone else (Thurow, 1993).

۵- بازگفت^۱

هنگام تهیه نوشتار علمی، معمولا به منظور معرفی پیش‌زمینه پژوهش^۲، نظرات و ایده‌های سایر پژوهشگران شرح داده می‌شود. با این حال، در اغلب مواقع اهمیت و اعتبار نظرات سایرین به اندازه‌ای نیست که از نقل قول مستقیم استفاده شود. در چنین شرایطی، روش بازگفت به کار می‌رود. بازگفت عبارت است از به کار بردن مطلب دیگران با استفاده از واژگان خود. در این شیوه مفهوم متن اصلی حفظ می‌شود، ولی از کپی‌کردن کلمه‌به‌کلمه آن پرهیز می‌کنیم. روش بازگفت بسیار بیشتر از نقل قول در نوشتن متون علمی کاربرد دارد.

1. Paraphrasing

۲. منظور از پیش‌زمینه پژوهش می‌تواند مقدمه و مرور ادبیات پژوهش باشد.

در هنگام بازگفت حتما باید به متن اصلی ارجاع داده شود. در ادامه نمونه‌های بازگفت درست و نادرست از چند متن به عنوان مثال اشاره شده است [۴].

مثال ۱- متن اصلی:

Because of their unique perspective, Americans fear globalization less than anyone else, and as a consequence they think about it less than anyone else. When Americans do think about globalization, they think of the global economy as an enlarged version of the American economy.

(Source: Thurow, L. (1993). *Fortune Favors the Bold* (p. 6). New York: Harper Collins.)

بازگفت درست:

Lester Thurow (1993) maintains that because Americans see globalization simply as a bigger form of their own economy, they are less concerned about it than is the rest of the world.

سرقت علمی از نوع بازگفت نادرست:

According to Lester Thurow (1993), Americans fear globalization less than people from other countries and as a consequence spend less time thinking about it. Indeed, Americans see globalization as an enlarged version of their own economy.

عبارت بالا به این لحاظ سرقت علمی محسوب می‌شود که در آن تعداد زیادی از کلمات متن اصلی، بی‌آنکه از علائم بازگفت استفاده شود، بدون تغییر ظاهر شده‌اند. باید توجه داشت که در چنین موردی، حتی در صورت ارجاع‌دهی، باز هم سرقت علمی رخ داده است.

مثال ۲ - متن اصلی:

We do not yet understand all the ways in which brain chemicals are related to emotions and thoughts, but the salient point is that our state of mind has an immediate and direct effect on our state of body.

بازگفت درست اول:

Siegel (1986) writes that although the relationship between brain chemistry and thoughts and feelings is not fully understood, we do know that our psychological state affects our physical state.

بازگفت درست دوم:

Siegel (1986) writes that the relationship between the chemicals in the brain and our thoughts and feelings remains only partially understood. He goes on to say, however, that one thing is clear: our mental state affects our bodily state.

سرقت علمی از نوع بازگفت نادرست:

Siegel (1986) writes that we still do not know all the ways in which brain chemistry is related to emotions and thoughts, but the important point is that our mental state has an immediate and direct effect on our physical state.

۶- خلاصه‌سازی^۱

خلاصه‌سازی عبارت است از بیان چکیده و مفهوم کلی متن اصلی با کلمات خود. در این روش باید دقت کرد که از کلمات متن اصلی عینا استفاده نشود. برای انجام یک خلاصه‌سازی صحیح باید به نکات زیر توجه کرد:

۱-۶ باید به متن اصلی ارجاع داده شود؛

۲-۶ پیش از خلاصه‌سازی باید درک درستی از معنای متن اصلی به دست آمده باشد؛
 ۳-۶ خلاصه‌سازی باید بی‌طرفانه انجام شود، به طوری که ایده‌های متن اصلی بدون خدشه
 و بی‌کم‌وکاست در متن خلاصه‌شده موجود باشند. این کار معمولاً در مقاله‌های مروری
 انجام می‌شود.

۷- رعایت حقوق ذی‌نفعان

تمام افراد یا موسساتی که به هر نحو در انجام یک پژوهش علمی نقش داشته باشند جزء
 ذی‌نفعان آن پژوهش به‌شمار می‌روند. رعایت حقوق همه ذی‌نفعان در تمام مراحل یک
 پژوهش الزامی است. پژوهشگر باید از ابتدای کار کلیه اهداف، منافع و خطرات احتمالی
 در پژوهش خود را به صورت شفاف به همکاران و مشارکت‌کنندگان در پژوهش تفهیم کند.
 همچنین پژوهشگر موظف است اطمینان حاصل کند که همه همکاران، نسبت به جایگاه
 خود در پژوهش به توافق رسیده‌اند. افزون بر این پژوهشگر باید میزان همکاری و حقوق
 مادی و معنوی همکاران را لحاظ نموده و طبق مقررات، اسامی آنها را در گزارش نهایی
 پژوهش ذکر کند. نام همه افرادی که در اجرای پژوهش مشارکتی داشته‌اند اما معیارهای
 درج نام در بخش نویسندگان گزارش پژوهش را ندارند، باید در بخش سپاسگزاری با ذکر
 نوع مشارکت آورده شود.

اگر پس از مشورت علمی در موضوع پژوهش با فردی، مسیر پژوهش تغییر کند و
 نتیجه‌های مهمی از پیشنهادها وی به دست آید، ذکر نام او به عنوان یکی از نویسندگان
 مقاله یا گزارش مانعی ندارد. موارد زیر از مصادیق نقض حقوق ذی‌نفعان محسوب می‌شود:

۱-۷ انتساب پژوهش به افراد فاقد هویت واقعی یا افرادی که هیچ نقشی در انجام
 پژوهش نداشته‌اند؛

۲-۷ حذف نام کسانی که در انجام پژوهش نقش داشته‌اند از فهرست نویسندگان. در
 تمام فعالیت‌های پژوهشی گروهی، نام همه کسانی که در انجام پژوهش، جمع‌آوری
 داده‌ها، تحلیل نتایج، و نظایر آن، مشارکت علمی داشته‌اند باید ذکر شود. در صورت

- نارضایتی یک نویسنده، سایر نویسندگان مجاز نیستند از نتایجی که او به دست آورده^۱ در گزارش علمی استفاده کنند؛
- ۳-۷ رعایت نکردن ترتیب درج اسامی بر اساس سهم هر یک از نویسندگان در انجام پژوهش و نگارش نتایج آن، مگر در مواردی که بر اساس یک سنت، نام افراد به ترتیب حروف الفبایی نوشته شود؛
- ۴-۷ ذکر نکردن نام کسانی در بخش سپاسگزاری گزارش پژوهش که در به انجام رسیدن پژوهش نقشی داشته‌اند، اما معیارهای قرار گرفتن در فهرست نویسندگان را نداشته‌اند؛
- ۵-۷ سوءاستفاده از منابع مالی تخصیص داده شده برای انجام پژوهش؛
- ۶-۷ ارائه ندادن اطلاعات مربوط به بودجه، افراد و موسسات حمایت‌کننده یا بیان اظهارات غیرواقعی در گزارش پژوهش؛
- ۷-۷ اعلام نکردن نام موسسه‌ای که پژوهش در آن انجام شده است؛
- ۸-۷ ذکر نکردن دقیق محل کار نویسندگان در گزارش پژوهش؛
- ۹-۷ نویسندگان یک گزارش زمانی می‌توانند از وابستگی سازمانی^۲ به یک موسسه در نوشتار علمی استفاده کنند که در زمان انجام پژوهش، با سازمان مذکور ارتباطاتی نظیر عضو هیئت علمی، دانشجو، استاد مدعو، پژوهشگر پسادکتري و نظیر آن داشته باشند. افزون بر آن، پژوهش در آن موسسه باید با رعایت مقررات و اطلاع موسسه به انجام رسیده باشد؛
- ۱۰-۷ ارسال مقالات بدون اطلاع همکاران یک نوشتار علمی، هرچند که نام آنها نیز در فهرست نویسندگان درج شده باشد؛
- ۱۱-۷ دادن اطلاعات پایان‌نامه یا رساله دانشجو و دانش‌آموخته به دیگران توسط استاد راهنما، مشاور یا دیگر اشخاص به منظور انتشار آن در قالب مقاله، ثبت اختراع، اخذ گزنت و نظیر آن، بدون رضایت و اطلاع دانشجو یا دانش‌آموخته، حتی در صورت ذکر نام دانشجو یا دانش‌آموخته؛
- ۱۲-۷ انتشار اطلاعات پایان‌نامه و رساله یک دانشجو یا دانش‌آموخته در پایان‌نامه فرد یا افراد دیگر بدون ارجاع‌دهی مناسب؛

۱. منظور از نوشتار علمی، می‌تواند چکیده، چکیده گسترده و مقاله در همایش و مجله، ثبت اختراع، گزارش پژوهش، طرح‌های علمی و نظایر آن باشد.

2. affiliation

۱۳-۷ انتشار نتایج کار پایان‌نامه یا رساله پس از دانش‌آموختگی بدون اجازه استاد راهنما؛
 ۱۴-۷ استفاده غیرمسئولانه از منابعی که تخصیص داده شده توسط افراد، موسسات حمایت‌کننده و موسسه‌ای که پژوهش در آن انجام می‌شود؛
 ۱۵-۷ اثبات اختراع بدون دخیل کردن افراد سهیم در پژوهش و موسسات حمایت‌کننده؛
 ۱۶-۷ استفاده غیرقانونی از مواد، محتوا، نشانه‌های تجاری، رموز تجاری یا مالکیت فکری تحت پوشش قوانین مربوط به حق نشر؛
 ۱۷-۷ استفاده از نام، عنوان و آرم موسسه‌ها و سازمان‌ها بر روی کتاب و مقاله بدون کسب مجوز از آنها؛
 ۱۸-۷ ترجمه کتاب، و متون علمی و ادبی بدون اخذ مجوز از نویسنده یا ناشر اصلی اثر؛
 ۱۹-۷ دریافت بودجه برای انجام یک پژوهش خاص از چند موسسه به‌طور همزمان، بدون اطلاع آن موسسه‌ها و هماهنگی با آنها؛
 ۲۰-۷ دریافت بودجه برای انجام پژوهشی که در گذشته عیناً انجام و گزارش شده باشد؛
 ۲۱-۷ استفاده از نام دانشگاه به جای نشانی نویسندگان، تنها زمانی مجاز است که مقاله زیر نظر دست‌کم یکی از اعضای هیئت علمی تمام‌وقت دانشگاه تهیه شده و مورد تایید وی قرار گرفته باشد؛

تصره) چنانچه فعالیت پژوهشی منجر به چاپ مقاله، حاصل نتایج پایان‌نامه کارشناسی ارشد یا رساله دکتری در دانشگاه صنعتی شریف زیر نظر اعضای هیئت علمی این دانشگاه باشد و نام استاد(ان) راهنما جزء نویسندگان مقاله نباشد، باید مطابق چارچوب تهیه مقاله، در پانویس صفحه اول یا بخش سپاسگزاری یا در انتهای مقاله، به نحو مناسب با ذکر نام استاد(ان) راهنما، تصریح شود که این مقاله، مستخرج از پایان‌نامه کارشناسی ارشد یا رساله دکتری است. مشروط بر اینکه با مجوز کتبی از استاد(ان) راهنما یا معاونت پژوهشی و فناوری دانشگاه باشد.

۲۲-۷ تمام فعالیت‌های پژوهشی دانشجویان دوره‌های تحصیلات تکمیلی، باید زیر نظر استاد(ان) راهنمای دانشجو انجام شود. در صورت انجام فعالیت‌های پژوهشی موازی در حین انجام پایان‌نامه کارشناسی ارشد یا رساله دکتری توسط دانشجو، لازم است با اطلاع و اجازه از استاد(ان) راهنمای مربوطه دانشجو صورت گیرد؛
 ۲۳-۷ مسئولیت اصالت و صحت کار پژوهشی دانشجوی کارشناسی ارشد یا دکتری که منجر

به چاپ مقاله یا ثبت اختراع شود، به عهده استاد(ان) راهنمایی است که عضو هیئت علمی تمام وقت دانشگاه صنعتی شریف باشد و ضروری است نام ایشان به عنوان نویسنده مسئول^۱ در مکاتبات با مجلات یا همایش‌ها یا اداره ثبت اختراع ذکر شود.

۸- رعایت حقوق آزمودنی‌ها

به انسان‌ها و سایر جاندارانی که آزمایش‌های یک پژوهش بر روی آنها انجام می‌شود آزمودنی می‌گویند. حقوق آزمودنی‌ها باید در تمام مراحل یک پژوهش مورد حفاظت قرار گیرد. از جمله موارد نقض حقوق آزمودنی‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- ۱-۸ ارائه اطلاعات نادرست در مورد آزمودنی‌ها از جانب پژوهشگر و موسسه‌ای که پژوهش در آن انجام می‌شود؛
- ۲-۸ ارائه ندادن یا ارائه اطلاعات نادرست به آزمودنی‌ها درباره نوع آزمایش‌ها و اثرات آنها.
- ۳-۸ اجبار آزمودنی‌ها برای مشارکت در پژوهش؛
- ۴-۸ فراهم نکردن فرصت‌های مناسب برای آزمودنی‌ها به منظور سر باز زدن از ادامه پژوهش در صورتی که پژوهش پرخطر باشد؛
- ۵-۸ رعایت نکردن اصل رازداری در حفظ اطلاعات خصوصی آزمودنی‌ها و افشای هویت آنها؛
- ۶-۸ رعایت نکردن حریم خصوصی آزمودنی‌ها؛
- ۷-۸ استفاده از اطلاعات مربوط به آزمودنی‌ها برای اهدافی خارج از حیطه پژوهش؛
- ۸-۸ رعایت نکردن استانداردهای مربوط به سلامت و ایمنی آزمودنی‌ها؛
- ۹-۸ استفاده از افراد آسیب‌پذیر در نقش آزمودنی، تنها به دلیل موقعیت نامناسب ایشان.

۹- صداقت در گزارش داده‌ها و روش‌ها

پژوهشگران موظفند در ارائه گزارش تمامی مراحل پژوهش، اصل صداقت را رعایت کنند. از جمله مواردی که در زمره صادق نبودن در ارائه گزارش به شمار می‌روند عبارتند از:

- ۱-۹ سرقت داده‌ها: استفاده از داده‌های دیگران، تنها با اجازه آنان امکان‌پذیر است. در صورتی که داده‌ها منتشر شده باشد، حتما باید به منبع داده‌ها ارجاع داده شود.
- ۲-۹ تحریف داده‌ها: دست‌کاری یا حذف عمدی تمام یا بخشی از داده‌ها، مراحل، روش‌ها، پارامترها، تجهیزات و مواد به‌کار رفته در پژوهش، به صورتی که با واقعیت مغایر باشد از جمله:

 - ۱-۲-۹ ارائه مراحل آزمایشگاهی با فرایندهای غیر واقعی برای رسیدن به نتایجی که در کار پژوهشی شرح داده شده است؛
 - ۲-۲-۹ دست‌کاری نتایج به‌دست‌آمده از آزمایش‌های تجربی یا شبیه‌سازی؛
 - ۳-۲-۹ حذف بخشی از داده‌ها و نتیجه‌های آزمایشگاهی یا بخشی از تحلیل‌های نظری که ارائه آنها کیفیت نتایج به‌دست‌آمده را مورد تردید قرار می‌دهد؛
 - ۴-۲-۹ اعمال تغییرات دستی در نمودارها یا شکل‌ها؛
 - ۵-۲-۹ دست‌کاری شرایط آزمایش برای دستیابی به نتایج دلخواه؛
 - ۶-۲-۹ پررنگ جلوه دادن یا بزرگ‌نمایی دستاوردهای کوچک با هدف پنهان کردن اشکالات مهم پژوهش؛
 - ۷-۲-۹ دست‌کاری عمدی دستگاه‌ها یا روند پژوهش و آزمایش به نحوی که آنچه ارائه می‌شود کاری نو به‌نظر برسد یا نظریه‌ای خاص را درست یا نادرست جلوه دهد؛
 - ۸-۲-۹ بیان پدیده‌ای که واقعی نباشد؛
 - ۹-۲-۹ پنهان کردن یا اعلام اشتباه مقادیر نسبت‌داده‌شده به پارامترها؛
 - ۳-۹ جعل داده‌ها: استفاده از آمار و ارقام ساختگی، آزمایش‌ها، گزارش‌ها و مطالب غیر واقعی از جمله:

 - ۱-۳-۹ ارائه نتایج ساختگی به عنوان نتیجه‌های آزمایش، خروجی دستگاه‌های اندازه‌گیری یا نرم‌افزار؛
 - ۲-۳-۹ جابه‌جا کردن نتایج یک آزمایش با نتایج آزمایش دیگر؛
 - ۳-۳-۹ ارائه اطلاعات ساختگی در مورد مراحل انجام پژوهش؛
 - ۴-۳-۹ داده‌سازی با استفاده از داده‌های مشابه جوامع پژوهشی دیگر.

۴-۹ پیش‌داوری: پژوهشگر باید در همه مراحل پژوهش، بی‌طرفانه به حل مسائل علمی بپردازد و از دخالت دادن پیش‌فرض‌ها و تمایلات خود و دیگران به هر شکلی بپرهیزد. همچنین از شهادت کافی در طرح نتایج واقعی برخوردار باشد و فشارها و جهت‌گیری‌های سایر افراد بر او تأثیر نگذارد.

۱-۴-۹ کوتاهی در گزارش اشتباهات: در صورتی که پژوهشگران متوجه وجود اشتباهی در نتایج منتشرشده در رابطه با پژوهش شوند باید در اسرع وقت دانشگاه و نشریه مربوطه را از وجود آن اشکال مطلع کنند.

۲-۴-۹ نگهداری نکردن از سوابق پژوهش: پژوهشگر باید سوابق کامل پژوهش را به صورت واضح و دقیق حفظ کند تا دیگران امکان تایید و تکرار آن را داشته باشند.

۱۰- اجاره علمی و خرید و فروش آثار پژوهشی

اجاره علمی به این معنی است که پژوهشگری به‌جای آنکه خود به انجام پژوهش بپردازد، افرادی را برای این منظور به کار گیرد و خود در فعالیت پژوهشی نقشی نداشته باشد. سپس بعد از تحویل کار با اندکی دخل و تصرف در پژوهش، آن را به نام خود منتشر کند. اجاره علمی در هیچ مرحله از انجام پژوهش چه از طرف سفارش‌دهنده پژوهش و چه از جانب انجام‌دهنده پژوهش مجاز نیست. همچنین، خرید و فروش آثار پژوهشی مانند مقاله‌ها، پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها و... به نحوی که خریدار، مورد پژوهشی را به نام خود اعلام کند ممنوع است. افزون بر این ضبط و تکثیر سخنرانی‌های علمی و جلسات کلاس‌های درسی برای خرید و فروش آنها بدون اخذ مجوز تخلف محسوب می‌شود.

۱۱- انتشار مجدد و همپوشانی انتشارات

پژوهشگر مجاز به انتشار چندباره نتایج پژوهش خود نیست. چاپ مجدد تمام یا قسمتی از کتاب و مقاله با عنوان جدید ممنوع است. تکرار قسمت‌هایی از توصیف روش‌ها و آزمایش‌ها در مقالات بعدی در صورت ضرورت بلامانع است، به شرطی که به مقاله اول

ارجاع داده شود. چنانچه خلاصه نتایج یک پژوهش در مجموعه مقاله‌ها یک همایش علمی به چاپ رسیده باشد، ارسال مقاله کامل آن به منظور بررسی و چاپ در یک نشریه مانعی ندارد. همپوشانی انتشارات در موارد زیر مصداق دارد:

- ۱-۱۱ چاپ داده‌های مقاله پیشین در مقاله‌ای با عنوان جدید با اندکی تغییر در متن؛
- ۲-۱۱ چاپ کامل مقاله منتشرشده در یک نشریه یا مقاله با شباهت زیاد به آن در نشریه دیگر؛
- ۳-۱۱ ارسال همزمان یک مقاله به دو نشریه یا همایش مختلف: چنانچه نویسنده مقاله‌ای که در یک نشریه یا همایش در دست بررسی برای انتشار است، تصمیم بگیرد به هر دلیلی آن مقاله را برای نشریه یا همایش دیگری ارسال کند، باید ابتدا انصراف خود را از انتشار مقاله، به صورت کتبی به نشریه یا همایش اول اعلام کند. این کار حداکثر تا پیش از اعلام پذیرش مقاله برای انتشار در نشریه یا همایش اول امکان‌پذیر است.
- ۴-۱۱ در صورتی که نتایج پژوهش در یک مقاله قابل انتشار باشد، پژوهشگر مجاز نیست آن نتایج را در چند بخش جداگانه و در چند مقاله مستقل به چاپ برساند. چنانچه حجم مطالب مقاله بیشتر از سقف مجاز اعلام‌شده در آن نشریه یا همایش باشد، پژوهشگر می‌تواند آن مقاله را در دو بخش یا بیشتر از آن، به چاپ برساند.
- ۵-۱۱ ترجمه مقاله یا اثر پژوهشی منتشرشده در یک نشریه یا همایش و ارسال آن برای انتشار در نشریه یا همایش دیگر بدون ذکر مأخذ اصلی مجاز نیست.

۱۲ - حق تکثیر و دسترسی به پایان‌نامه و رساله

حق نشر و تکثیر و درآمدهای حاصل از پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها متعلق به دانشگاه است. با این حال حقوق معنوی پدیدآورندگان باید حفظ شود. مطالعه پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها در محل کتابخانه‌های دانشگاه برای عموم آزاد است، اما عکس‌برداری از آنها ممنوع است. دانشگاه می‌تواند طبق مقررات، پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها را به صورت برخط صرفاً برای مطالعه و بدون امکان ذخیره‌سازی در اختیار عموم قرار دهد. پژوهشگر در این زمینه مجاز به انجام موارد زیر نیست:

- ۱-۱۲ انتشار مقاله یا مقاله‌های مستخرج از پایان‌نامه و رساله در نشریات علمی یا ارائه در همایش‌ها بدون ذکر نام دانشگاه و استاد(ان) راهنما؛
- ۲-۱۲ انتشار مقاله پس از دانش‌آموختگی بر اساس نتایج حاصل از پایان‌نامه و رساله با استفاده از اطلاعات جدید، بدون ذکر نام دانشگاه و استاد(ان) راهنما؛
- ۳-۱۲ انتشار کتاب و نرم‌افزار حاصل از نتایج پایان‌نامه و رساله بدون کسب مجوز رسمی از دانشگاه؛

۴-۱۲ تکثیر و انتشار پایان‌نامه و رساله بدون اخذ مجوز از دانشگاه؛
۵-۱۲ ثبت اختراع یا ارائه نتایج پژوهش حاصل از پایان‌نامه و رساله در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی بدون کسب مجوز رسمی از دانشگاه و ذکر نام استاد(ان) راهنما.

۱۳- داوری مقاله، پایان‌نامه، رساله و طرح‌های پژوهشی

همه پژوهشگرانی که داوری پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها، مقالات همایش‌ها، نشریات علمی و طرح‌های پژوهشی را بر عهده می‌گیرند باید به موارد زیر پایبند باشند:

۱-۱۳ داور باید از لحاظ علمی در حوزه مقاله، پایان‌نامه یا رساله خبره باشد. داوران باید از پذیرش داوری مقاله‌ها، پایان‌نامه‌ها، رساله‌ها و طرح‌های پژوهشی در موضوعاتی که تفاوت زیادی با زمینه پژوهشی آنها دارد بپرهیزند. در صورت نپذیرفتن داوری، داور باید انصراف خود را در اسرع وقت اطلاع دهد؛

۲-۱۳ پژوهشگر نباید مقاله‌ای را که خود در تهیه آن نقش داشته یا مقالات مربوط به افراد وابسته به خود را برای داوری بپذیرد؛

۳-۱۳ داوران موظفند تمام متن مقاله یا پایان‌نامه اعم از شکل‌ها، جداول، مراجع و پیوست‌ها را به دقت مطالعه کنند؛

۴-۱۳ داوران باید از اعمال نظر شخصی، سلیقه‌ای، صنفی، نژادی و مذهبی بپرهیزند. داوری مقاله‌ها، پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها باید صرفاً از نظر علمی انجام شود؛

۵-۱۳ اطلاعات موجود در مقاله، پایان‌نامه، رساله و طرح پژوهشی مورد داوری، محرمانه‌اند و داوران باید از فاش کردن این اطلاعات بپرهیزند؛

۶-۱۳ داوران نباید پیش از انتشار مقاله‌ها و پایان‌نامه‌ها، از اطلاعات موجود در آنها برای تکمیل فعالیت‌های پژوهشی خود استفاده کنند؛

۷-۱۳ داوران برای داوری مقاله به کمک گرفتن از افراد دیگر بدون اطلاع مراجع ذی‌ربط مجاز نیستند؛

۸-۱۳ داور باید از ارجاع‌دهی صحیح مقاله، پایان‌نامه یا رساله به همه پژوهش‌های پیشین اطمینان حاصل کند؛

۹-۱۳ داوران باید نظرات خود را صریح، شفاف و کامل ابراز کنند؛

۱۰-۱۳ رعایت ادب در بیان نظرات داوران الزامی است؛

۱۱-۱۳ داوران باید هرگونه تخلف پژوهشی را بدون اغماض به اطلاع مراجع ذی‌صلاح برسانند؛

۱۴- تعارض منافع^۱

تعارض منافع عبارت است از مجموعه شرایطی که در آن تعهد اصلی پژوهشگر به حفظ صداقت در پژوهش تحت تاثیر یک منفعت ثانویه مانند سود مالی، اعتبار فردی، اعتبار دانشگاهی، شهرت یا ارتباط شخصی قرار می‌گیرد. پژوهشگران باید در تمام مراحل پژوهش از تعارض منافع بپرهیزند. همچنین پژوهشگر باید هرگونه تعارض منافع احتمالی را که از دید ذی‌نفعان مختلف پوشیده است، به‌طور شفاف به ذی‌نفعان اعلام کند. افزون بر این، پژوهشگران باید منابع تأمین هزینه‌های پژوهش را به‌طور شفاف در آثار پژوهشی و گزارش‌های علمی معرفی کنند. قرارداد پژوهشگر با حامی مالی پژوهش به هیچ‌عنوان نباید سبب منع اعلام تعارض منافع باشد.

۱۵- فرایند بررسی و تصمیم‌گیری در مورد عدم رعایت اخلاق

در پژوهش

۱-۱۵ روال بررسی تخلفات پژوهشی در دانشگاه

۱-۱۵ اعضای کارگروه سلامت در پژوهش: اعضای کارگروه سلامت پژوهش متشکل

از ۷ عضو حقوقی و حقیقی به شرح زیر است:

الف- یک نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه با مرتبه حداقل دانشجویی با

حکم رئیس دانشگاه در مقام رئیس کارگروه؛

ب- مدیر امور پژوهشی و مدیر تحصیلات تکمیلی دانشگاه در جایگاه

اعضای حقوقی؛

پ- سه نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه با مرتبه حداقل دانشجویی با حکم

معاون پژوهش و فناوری دانشگاه در مقام اعضای حقیقی ثابت؛

ت- یک نفر عضو مدعو که باید در زمینه علمی موضوع گزارش‌شده مدرک

- تخصصی مرتبط داشته باشد، به تشخیص کارگروه و از طرف رئیس کارگروه برای بررسی یک مورد خاص به کار گروه دعوت می‌شود.
- ۱۵-۲- همه ۷ عضو کارگروه حق رای دارند و با حضور حداقل چهار عضو، جلسات کارگروه رسمی است و ملاک تصمیم‌های کارگروه، اکثریت آرا از تعداد کل اعضای کارگروه است.
- ۱۵-۲- وظایف کارگروه سلامت در پژوهش
- ۱۵-۲-۱ فرهنگ‌سازی، تبیین، ترویج و سیاست‌گذاری در زمینه اخلاق علمی، پژوهشی و فناوری در سطح دانشگاه و پردیس‌های آن؛
- ۱۵-۲-۲ رسیدگی به درخواست‌ها و ادعاهای مرتبط با تخلفات پژوهشی و عدم رعایت اخلاق پژوهشی از جانب اعضای هیئت علمی، کارکنان و دانشجویان دانشگاه و پردیس‌های آن؛
- ۱۵-۲-۳ ارجاع و ارائه نظرات و پیشنهادهای به مراجع قانونی در دانشگاه نظیر کمیته انضباطی دانشجویان و کارکنان و هیئت انتظامی اعضای هیئت علمی از طریق معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه به‌منظور اقدامات مقتضی؛
- ۱۵-۲-۴ ارائه مشاوره تخصصی به مقامات ذی‌ربط دانشگاه در حوزه سلامت پژوهش؛
- ۱۵-۲-۵ ارائه حداقل یک گزارش عملکرد و برنامه کاری در سال به معاون پژوهش و فناوری و رئیس دانشگاه.
- ۱۵-۳ نحوه گردش کار در کارگروه
- ۱۵-۳-۱ دبیرخانه کارگروه در معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه مستقر است و رئیس کارگروه مسئولیت دبیرخانه را بر عهده دارد؛
- ۱۵-۳-۲ جلسات کارگروه با ارسال قبلی دستور جلسه از طرف رئیس کارگروه، تشکیل و مدارک برای طرح در جلسه از طرف ایشان اولویت‌بندی می‌شود؛
- ۱۵-۳-۳ همه مکاتبات، ارجاعات و اطلاع‌رسانی‌ها اعم از کتبی و الکترونیکی رسماً از طریق دبیرخانه، با ثبت در دبیرخانه و حفظ محرمانگی انجام می‌گیرد؛
- ۱۵-۳-۴ همه اسناد و فعالیت‌های کارگروه از قبیل درخواست‌ها، مدارک مربوط به دعاوی، تشکیل جلسات، صورت‌جلسات و مصوبات در دبیرخانه ثبت و نگهداری می‌شود؛
- ۱۵-۳-۵ همه درخواست‌های کتبی و الکترونیکی باید از طریق دبیرخانه دریافت و ثبت شود و مدارک ارسالی برای دبیرخانه باید از طرف ارجاع‌دهندگان با هویت و نشانی کامل امضا شود؛

تبصره) ارجاع دهندگان می‌توانند درخواست بدهند که هویت آنها در مراحل مختلف کار محرمانه باقی بماند.

۱۵-۳-۶ در موارد نقض یا کفایت نکردن اطلاعات، درخواست‌های تکمیل اطلاعات صرفاً از طریق دبیرخانه و با نامه رئیس کارگروه به اطلاع افراد می‌رسد و اطلاعات تکمیلی دریافتی را دبیرخانه به کارگروه ارجاع می‌دهد؛

۱۵-۳-۷ کارگروه پس از اتمام بررسی، رئیس کارگروه نتیجه مباحثات و پیشنهادهای را برای تصمیم‌گیری نهایی و در صورت لزوم انعکاس به فرد یا افراد یا واحد مربوطه به صورت محرمانه به معاون پژوهش و فناوری دانشگاه اعلام می‌کند.

۱۶- رازداری در بررسی تخلف‌های پژوهشی

در بررسی تخلف‌های پژوهشی باید تا حد ممکن اصل محرمانگی رعایت شود. یعنی هیچ شخص ثالثی نباید فرد مدعی یا مدعا علیه را بشناسد و از ادعای مربوطه مطلع شود. همچنین، در صورتی که انجام بررسی و تحقیق از فرد ثالثی ضرورت داشته باشد، باید حداقل اطلاعات لازم ارائه شود. آگاهی شخص ثالث از مدعی و مدعا علیه یا اطلاع او از مرحله رسیدگی باید با توجه به رعایت بیشترین حد محرمانگی باشد و شخص ثالث باید نسبت به اصل رازداری توجیه شده باشد.

۱۷- قوانین موجود کشور در ارتباط با تخلفات پژوهشی

تخلفات پژوهشی در نظام قضایی کشور نیز قابل پیگیری است. در این مورد می‌توان به پیوست این نوشتار مراجعه کرد.

مراجع

- [1] دستورالعمل نحوه بررسی تخلفات پژوهشی و مصادیق تخلفات پژوهشی، وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری جمهوری اسلامی ایران، به شماره ۲۴۵۶۰۲/ مورخ ۹۳/۱۲/۲۵.
- [2] The Chicago manual of style, Chicago ; London : The University of Chicago Press 7th Ed., 2017.
- [3] Publication manual of the American Psychological Association, Washington, DC : American Psychological Association, 6th Ed., 2010.
- [4] Brennecke, Patricia. 2005. Academic Integrity at the Massachusetts Institute of Technology: A Handbook for Students (MIT: Cambridge, MA).

پیوست:

- قوانین موجود کشور در ارتباط با تخلفات پژوهشی
- قوانین جمهوری اسلامی ایران برای تخلفات پژوهشی مجازات‌هایی در نظر گرفته است. موارد زیر در فصل چهارم قانون حمایت از مولفان، مصنفان و هنرمندان، مصوب دی ماه ۱۳۴۸ ذکر شده است.
- هرکس تمام یا قسمتی از اثر دیگری را که مورد حمایت این قانون است به نام خود یا به نام پدیدآورنده بدون اجازه او و یا عالماً و عامداً به نام شخص دیگری غیر از پدیدآورنده، نشر یا پخش یا عرضه کند به حبس جنحه‌ای از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد.
 - مراجع قضایی می‌توانند ضمن رسیدگی به شکایت شاکی خصوصی نسبت به جلوگیری از نشر و پخش و عرضه آثار مورد شکایت و ضبط آن دستور لازم به ضابطین دادگستری بدهند.
- همچنین، در قانون مقررات انتظامی هیئت علمی دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی و پژوهشی کشور مصوب ۱۳۶۴/۱۲/۲۲ مجلس شورای اسلامی نیز مجازات‌های زیر برای تخلفات اعضای هیئت علمی از جمله تخلفات پژوهشی در نظر گرفته شده است:
- احضار و اخطار شفاهی؛
 - اخطار کتبی با درج در پرونده؛

- توییح کتبی با درج در پرونده؛
- کسر حقوق و مزایای دریافتی تا یک سوم، از یک ماه تا سه ماه؛
- تعلیق رتبه از یک سال تا دو سال؛
- تنزل یک پایه؛
- انفصال موقت از یک ماه تا یک سال؛
- بازخرید خدمت با پرداخت ۴۵ روز حقوق در قبال هر سال خدمت دولتی تا ده سال و پرداخت یک ماه حقوق در قبال هر سال نسبت به مازاد ده سال خدمت، کسر بازنشستگی افرادی که خدمت آنان بازخرید می‌شود به آنان مسترد خواهد شد و کسر یک سال خدمت، یک سال محسوب می‌شود؛
- اخراج از دانشگاه یا موسسه آموزشی یا پژوهشی مربوط؛
- اخراج از موسسه متبوع و محرومیت از پذیرش در سایر دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی عالی و پژوهشی مربوط؛
- انفصال دائم از خدمات دولتی